

Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Lappi

Ranuan hyvinvointilautakunta

Lastensuojelun määräaikojen toteutuminen Ranuan kunnassa ajanjaksolla 1.10.2020 – 30.9.2021

Valvonta-asian vireilletulo ja saatu selvitys

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) ja aluehallintovirastot toteuttavat valtakunnallista lastensuojelun määräaikojen suunnitelmaperusteista valvonnan toimeenpanoa Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) toteuttaman lastensuojelulain (417/2007) 27 a §:n mukaisen tiedonkeruun perusteella. Tiedot pyydetään kaksi kertaa kalenterivuoden aikana.

Ranuan kunnan tiedonkeruuseen antamien vastausten mukaan kunnassa oli ajalla 1.10.2020 – 31.3.2021 lastensuojelun palvelutarpeen arvioinnin aloittamisen määräaika ylittynyt 7 tapauksessa (15,2 %) ja lastensuojelun palvelutarpeen arvioinnin valmistumisen määräaika 7 tapauksessa (58,3 %).

Aluehallintovirasto pyysi Ranuan kunnan hyvinvointilautakuntaa antamaan asiassa selvityksensä kyselyssä ilmoitetuista ylityksistä ja niistä toimenpiteistä, joihin kunta on ryhtynyt voidakseen noudattaa lastensuojelulaissa säänneltyjä määräaikoja.

Ranuan kunta on 23.9.2021 toimittanut Lapin aluehallintovirastolle selvityksen liittyen lastensuojelun määräaikojen valvontaan seurantajaksoilta 1.10.2020 – 31.3.2021. Selvityksessä määräaikojen ylitysten syiksi on ilmoitettu pitkään jatkunut ja merkittävä henkilöstövaje, työntekijöiden vaihtuvuus ja vaikeus saada rekrytoitua kelpoisia sosiaalityöntekijöitä. Lisäksi asiakasmäärät

lastensuojelussa ovat lisääntyneet ja perheiden tilanteet monimutkaistuneet.

Ranuan kunta on ollut lastensuojelun määräaikavalvonnan kohteena myös vuosien 2019 ja 2020 tarkastelujaksojen osalta. Kunnassa oli myös mainittuina ajanjaksoina merkittäviä lastensuojelun määräaikojen ylityksiä. Lapin aluehallintovirasto on 2.6.2021 antamassaan määräaikavalvontaa koskevassa päätöksessä (LAAVI/1026/2019 ja LAAVI/963/2020) kiinnittänyt hyvinvointilautakunnan vakavaa huomiota siihen, että kunnan vastuulla on huolehtia muun muassa tarvittavin henkilöstöresursein kaikissa tilanteissa siitä, että lastensuojeluasiat käsitellään lastensuojelulaissa säädetyissä ehdottomissa määräajoissa.

Ranuan hyvinvointilautakunnan 23.9.2021 toimittamassa selvityksessä todetaan, että kunta on ryhtynyt moniin toimenpiteisiin määräajoissa pysymiseksi. Näitä toimenpiteitä ovat mm. vuosina 2020 ja 2021 toteutetut virkamuutokset ja tehtäväkuvien muutokset, aktiiviset rekrytointitoimet sekä palkkaukselliset toimenpiteet. Määräaikojen ylityksistä on myös jatkuvasti tiedotettu hyvinvointilautakuntaa, hallintojohtajaa ja kunnanjohtajaa.

Aluehallintovirastolla on ollut käytettävissään lastensuojelun määräaikoja koskevat tiedot myös tarkastelujaksolta 1.4. – 30.9.2021. Tuona aikana Ranuan kunta on kyennyt ottamaan käsittelyyn 7 arkipäivän määräajassa kaikki palvelutarpeen arvioinnit. Sen sijaan tarkastelujaksolla on valmistunut kolmen kuukauden määräajassa ainoastaan yksi palvelutarpeen arviointi. Yksi palvelutarpeen arviointi on valmistunut yli kolmen mutta alle neljän kuukauden ajassa ja 11 palvelutarpeen arviointia on ollut kesken 30.9.2021 ja kaikki nämä 11 ovat ylittäneet kolmen kuukauden määräajan. Aluehallintoviraston tiedossa on myös, että toimeentulotuen määräajoissa on ollut ylityksiä lokakuussa 2021.

Edellä lausutun perusteella aluehallintovirasto on todennut, että Ranuan kunta on toistuvasti laiminlyönyt velvollisuutensa huolehtia

siitä, että kunnalla on riittävästi resursseja lakisääteisten tehtäviensä hoitamiseen. Tämän vuoksi aluehallintovirasto on pyytänyt lisäselvityspyynnöllä ja kuulemiskirjeellä Ranuan hyvinvointilautakuntaa antamaan selvityksensä ja ilmoittamaan mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt tai aikoo ryhtyä saattaakseen tilanteen lainmukaiselle tasolle.

Saatu lisäselvitys

Ranuan hyvinvointilautakunta on antanut lisäselvityksensä 18.2.2022. Siinä todetaan, että sosiaalitoimen resurssitilannetta hankaloitti elokuun 2021 alun jälkeen yhden sosiaalityöntekijän vajaus, kun yhden sosiaalityöntekijän virkavapauden aikaisena sijaisena toimineen työntekijän määräaikainen virkasuhde päättyi. Virkaa ei saatu täytettyä syksyllä lainkaan jatkuvista rekrytointiyrityksistä huolimatta. Syksyn aikana tilanne resurssien osalta kiristyi entisestään henkilöstön useiden lyhytaikaisten lakisääteisten virkavapaiden takia. Loppusyksystä päätettiin hankkia rekrytointiapua Auttavat Sossut Oy:ltä siten, että yhtiöltä ostettiin työntekijäkontakti ja sosiaalityöntekijä palkattiin avoimena olleeseen sosiaalityöntekijän virkaan ajalle 29.11. – 31.12.2022. Sosiaalityöntekijä sai purettua esimerkiksi vammaispalveluhakemusten jonoa sekä käsiteltyä lastensuojeluilmoituksia ja toimeentulotukihakemuksia.

Lisäselvityksessään Ranuan hyvinvointilautakunta toteaa edelleen, että vuoden 2022 alusta lukien on edelleen tullut avoimeksi yksi sosiaalityöntekijän virka. Siihen on haettu julkisella haulla sosiaalityöntekijää loppuvuodesta 2021. 1.2.2022 alkaen kaikki sosiaalitoimiston virat (sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaaja) ovatkin olleet täytettyinä. Rekrytoinnin helpottamiseksi on otettu käyttöön rekrytointilisä. Yhden sosiaalityöntekijän viran ollessa täytettynä määräaikaisesti, pyrkimystä täyttää se vakinaisesti jatketaan. Näkymä tällä hetkellä on sellainen, että virka tullaan saamaan täytettyä vakinaisesti. Tällöin kaikki sosiaalitoimen virat olisivat vakituisesti täytettyjä.

Lisäselvityksessään Ranuan hyvinvointilautakunta toteaa, että jatkossa, mikäli virkoja tulee avoimeksi, eikä niitä saada täytettyä avoimen haun kautta, ollaan valmiita hankkimaan rekrytointiapua ostopalveluna ja muita tehostettuja keinoja rekrytointiin. Sosiaalitoimessa on syksyn 2021 ja alkuvuoden 2022 aikana tehostettu työnjohdollisia toimia määräaikojen noudattamiseksi. Työntekijöiden toimintaohjetta sellaisiin tilanteisiin, joissa määräaikojen noudattaminen on vaarassa jäädä toteutumatta, on selvennetty ja terävöitetty. Lisäksi hyvinvointilautakunta seuraa määräaikojen toteutumista säännöllisesti.

Ranuan kunnan vs. sosiaalijohtaja on 2.3.2022 täydentänyt lisäselvitystä ilmoittamalla, että kuntaan on palkattu tilapäisesti ylimääräinen sosiaalityöntekijä ajalle 28.2. – 30.6.2022. Tavoitteena on saada vanhoja työn kasaumia hoidettua niin, että tilanne sosiaalityössä tasaantuisi siten, että määräajoissa pysytään jatkossa.

Ratkaisu

Aluehallintovirasto antaa Ranuan kunnalle vakavan huomautuksen pitkään jatkuneista lastensuojelulain mukaisten määräaikojen ylityksistä.

Lisäksi aluehallintovirasto kehottaa Ranuan kuntaa huolehtimaan jatkossa siitä, että sillä on riittävät resurssit lakisääteisten tehtäviensä hoitamiseen sekä siitä, että vireille tulleet lastensuojeluasiat käsitellään lastensuojelulaissa säädettyjen määräaikojen mukaisesti.

Aluehallintovirasto jatkaa Ranuan kunnan lastensuojelun määräaikojen toteutumisen valvontaa ja kehottaa hyvinvointilautakuntaa toimittamaan aluehallintovirastolle selvityksen vireille tulleiden lastensuojeluasioiden sekä palvelutarpeen arviointien käsittelyajoista tarkastelujaksolta 1.10.2021 – 31.3.2022 (vastaavat tiedot, jotka annetaan THL:n kyselyssä), tiedot käsittelyaikojen toteutumisesta 1.4.

– 30.6.2022, selvityksen määräaikojen ajan tasalle saattamisen vuoksi tehdyistä jatkotoimenpiteistä sekä selvityksen siitä, miten jatkossa tullaan turvaamaan pysyminen lain mukaisissa määräajoissa. Selvityksessä tulee mainita myös lastensuojelun käytössä oleva henkilöstömäärä.

Selvitys tulee toimittaa aluehallintovirastolle viimeistään 31.8.2022 osoitteella Lapin aluehallintovirasto, PL 3, 13035 AVI tai kirjaamo.lappi@avi.fi

Selvityksessä tulee mainita diaarinumero LAAVI/1058/2021.

Pyydetyn selvityksen saatuaan aluehallintovirasto harkitsee, onko asiassa aihetta sosiaalihuoltolain (812/1982) 56 §:n 1 momentin mukaisen määräyksen antamiseen.

Perustelut

Sovellettavat säännökset

Perustuslain (731/1999) 19 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Julkisen vallan on myös tuettava perheen ja muiden lapsen huolenpidosta vastaavien mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu.

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa.

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Hallintolain (434/2003) 7 §:n mukaan asiointi ja asioiden käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa

asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomaisen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

Hallintolain 23 §:n 1 momentin mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 49 a §:n mukaan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä varten kunnan käytettävissä tulee olla riittävästi sosiaalihuollon ammattihenkilöitä sekä muuta asiakastyöhön osallistuvaa henkilöstöä.

Lastensuojelulain (417/2007) tarkoituksena on lain 1 §:n mukaan turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun.

Lastensuojelulain 11 §:n 1 momentin mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että ehkäisevä lastensuojelu sekä lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaiseksi kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää.

Lastensuojelulain 26 §:n 1 momentin mukaan lastensuojeluasia tulee vireille hakemuksesta tai kun sosiaalityöntekijä tai muu lastensuojelun työntekijä on saanut muutoin tietää mahdollisesta lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta.

Lastensuojelulain 26 §:n 2 momentin mukaan lastensuojeluasian vireille tulon jälkeen sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän on arvioitava välittömästi lapsen mahdollinen kiireellinen lastensuojelun tarve.

Lastensuojelulain 26 §:n 3 momentin mukaan lisäksi on tehtävä sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36 §:n mukainen palvelutarpeen arviointi, jollei arvioinnin tekeminen ole ilmeisen tarpeetonta. Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä selvitetään lastensuojelun tarve, ellei asia ole selvästi luonteeltaan sellainen, ettei lastensuojelun tukitoimia tarvita.

Lastensuojelulain 26 §:n 4 momentin mukaan arvion lastensuojelulain mukaisten palvelujen ja tukitoimien tarpeesta tekee sosiaalityöntekijä. Sosiaalityöntekijä arvioi lapsen kasvuolosuhteita sekä huoltajien tai muiden lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavien henkilöiden mahdollisuuksia huolehtia lapsen hoidosta ja kasvatuksesta. Arviointi tehdään kyseessä olevan tapauksen

olosuhteiden edellyttämässä laajuudessa. Arvioinnin tekemiseksi sosiaalityöntekijä voi tarvittaessa olla yhteydessä lapselle läheisiin henkilöihin sekä eri yhteistyötahoihin ja asiantuntijoihin siten kuin sosiaalihuoltolain 41 §:ssä säädetään.

Lastensuojelulain 26 §:n 5 momentin mukaan palvelutarpeen arvioinnin tekemisessä on noudatettava, mitä sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36 §:ssä säädetään. Arvio on aloitettava viipymättä ja saatettava loppuun ilman aiheetonta viivytystä. Arvio on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä asian vireille tulosta ja sen on valmistuttava viimeistään kolmen kuukauden kuluessa vireille tulosta.

Sosiaalihuoltolain (812/1982) 3 §:n 2 momentin mukaan aluehallintovirastolle kuuluu sosiaalihuollon suunnittelu, ohjaus ja valvonta toimialueellaan.

Sosiaalihuoltolain (812/1982) 56 §:n 1 momentin mukaan, jos sosiaalihuollon järjestämisessä tai toteuttamisessa havaitaan asiakasturvallisuutta vaarantavia puutteita tai muita epäkohtia taikka toiminta on muutoin tämän lain vastaista, sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto tai aluehallintovirasto voi antaa määräyksen puutteiden korjaamisesta tai epäkohtien poistamisesta. Määräystä annettaessa on asetettava määräaika, jonka kuluessa tarpeelliset toimenpiteet on suoritettava. Jos asiakasturvallisuus sitä edellyttää, toiminta voidaan määrätä välittömästi keskeytettäväksi taikka toimintayksikön, sen osan tai laitteen käyttö kieltää välittömästi.

Edellä mainitun pykälän 2 momentin mukaan sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto tai aluehallintovirasto voi velvoittaa kunnan tai kuntayhtymän noudattamaan 1 momentissa tarkoitettua määräystä sakon uhalla tai uhalla, että toiminta keskeytetään, taikka että toimintayksikön, sen osan tai laitteen käyttö kielletään.

Sosiaalihuoltolain (812/1982) 57 §:n 1 momentin mukaan, jos sosiaalihuollon ohjauksen ja valvonnan yhteydessä todetaan, että kunta tai kuntayhtymä on tämän lain mukaista toimintaa järjestäessään tai toteuttaessaan menetellyt virheellisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ja aluehallintovirasto voivat antaa kunnalle tai

kuntayhtymälle taikka virheellisestä toiminnasta vastuussa olevalle virkamiehelle huomautuksen vastaisen toiminnan varalle.

Edellä mainitun pykälän 3 momentin mukaan tässä pykälässä tarkoitettuun Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontaviraston tai aluehallintoviraston antamaan huomautukseen ja huomion kiinnittämiseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Asian arviointi ja johtopäätökset

Saadun selvityksen perusteella aluehallintovirasto toteaa, että sosiaalityöntekijöiden rekrytointivaikeudet ja vaihtuvuus ovat jatkuneet Ranuan kunnassa edelleen, kuten aiempinakin vuosina. Aluehallintoviraston tiedossa on, että työntekijät ovat tehneet jo vuonna 2019 sosiaalihuoltolain (1301/2014) 48 §:n mukaisen ilmoituksen. Joihinkin toimenpiteisiin on ryhdytty, mutta ne ovat olleet riittämättömiä. Selvityksistä ei käy ilmi, onko hyvinvointilautakunnassa perehdytty tarkemmin rekrytointivaikeuksien ja työntekijöiden vaihtuvuuden mahdollisiin syihin, jotta olisi voitu sitä kautta vaikuttaa tilanteeseen jo aiemmin.

Rekrytointiongelmia on loppuvuonna 2021 pyritty ratkaisemaan hankkimalla yksityisen sosiaalipalvelujen tuottajan välittämä sosiaalityöntekijä, joka on palkattu määräaikaiseen virkasuhteeseen. Kyseessä on määräaikainen ratkaisu. Samaan aikaan kunnassa on vielä epäselvää, saadaanko määräaikaisesti täytettynä oleva virka jatkossa täyttää vakinaisesti.

Ranuan hyvinvointilautakunnan selvityksessä mainitaan, että käyttöön on nyt otettu rekrytointilisä. Palkkaukselliset ja työntekijöiden työoloihin liittyvät toimenpiteet on yleisesti katsottu merkittäviksi toimiksi tilanteissa, joissa on esiintynyt pitkäaikaisia rekrytointivaikeuksia.

Ranuan hyvinvointilautakunnan selvityksen mukaan myös työnjohdollisia toimia ja työntekijöiden toiminnan ohjausta on tehostettu viime kuukausien aikana. Työntekijöiden hyvä perehdyttäminen ja omavalvonnalliset toimenpiteet määräaikaisten

seurannassa ovat tärkeitä toimia, mutta ne eivät voi yksin ratkaista pitkään jatkuneita resursointiongelmia, joista vastuun kantaa viime kädessä hyvinvointilautakunta ja kunta järjestämismvastuullisena.

Ranuan kunta on ilmoittanut lisäksi palkanneensa tilapäisesti ylimääräisen sosiaalityöntekijän 4 kuukauden ajaksi purkamaan vanhoja työn kasaumia, jotta jatkossa kyettäisiin pysymään määräajoissa.

Pitkään jatkuneiden lastensuojelulain mukaisten määräaikojen ylitysten vuoksi, ja ottaen huomioon, että ylitykset ovat jatkuneet aluehallintoviraston 2.6.2021 antamasta ohjauksesta huolimatta, aluehallintovirasto harkitsee oikeaksi antaa Ranuan kunnalle vakavan huomautuksen vastaisen toiminnan varalle ja kehottaa Ranuan kuntaa huolehtimaan jatkossa siitä, että sillä on riittävät resurssit lakisääteisten tehtäviensä hoitamiseen sekä siitä, että vireille tulleet lastensuojeluasiat käsitellään lastensuojelulaissa säädettyjen määräaikojen mukaisesti.

Aluehallintovirasto jatkaa Ranuan kunnan lastensuojelun määräaikojen toteutumisen valvontaa.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen ei sosiaalihuoltolain (710/1982) 57 §:n 3 momentin perusteella saa hakea valittamalla muutosta.

Lakimies

Mariana Lantto

Sosiaalihuollon ylitarkastaja

Marjut Aikio

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti viimeiseltä sivulta ilmenevin tavoin.

Lisätiedot

Lisätietoja päätöksestä antaa tarvittaessa sosiaalihuollon ylitarkastaja Marjut Aikio, puhelin 0295 017 384, marjut.aikio@avi.fi.

Jakelu

Ranuan hyvinvointilautakunta

Tiedoksi

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira

Suoritemaksu

Päätös on maksuton.

Tämä asiakirja LAAVI/1058/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAAVI/1058/2021 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Aikio Marjut 28.03.2022 12:53

Ratkaisija Lantto Mariana 28.03.2022 13:51